

Sygn. akt VII U 2729/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2014 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Anna Kozłowska-Czabańska
Protokolant:	Marcin Kamionowski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 kwietnia 2014 r. w W.

sprawy E. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

z udziałem T. R.

na skutek odwołania E. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 12 września 2013 roku, znak: UBS/(...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 2729/13

UZASADNIENIE

Ubezpieczony E. M. w dniu 30.09.2013r., za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat W.-P., odwołał się do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 12.09.2013r., znak: UBS/(...), dotyczącej podlegania ubezpieczeniom społecznym.

W uzasadnieniu odwołania odwołujący wskazał między innymi, że przesłanki uzasadniające stwierdzenie nieważności umowy o pracę nie są przekonywujące. Dodatkowo wnioskodawca podniósł, że opisany przez ZUS stan faktyczny nie daje podstaw do tego rodzaju konkluzji (k.2 as.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie, złożonej do tutejszego Sądu Okręgowego w dniu 31.10.2013r., wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art.477¹⁴ § 1 k.p.c..

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wskazał, że umowa zawarta pomiędzy ubezpieczonym E. M. a płatnikiem składek T. R. jest pozorna, a tym samym E. M. nie podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu zawarcia tej umowy. Jednocześnie organ rentowy zaznaczył, że E. M. został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego w dniu 19.03.2013r., a od dnia 20.03.2013r. (1 dzień od zgłoszenia) przebywał na zwolnieniu lekarskim. Ponadto organ rentowy zaznaczył, że płatnik składek nie przedłożył zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do podjęcia pracy przez E. M. co stanowi naruszenie art.229 § 4 k.p..

W ocenie organu rentowego powyższe okoliczności dają podstawy do stwierdzenia, iż umowa o pracę została zawarta dla pozoru w rozumieniu art.83 k.c. w zw. z art.300 k.p. i z naruszeniem zasad współżycia społecznego (art.58 § 2 k.c. w zw. z 300 k.p.) – jedynie w celu uzyskania świadczenia z FUS (k.4-6 as.).

Zaznaczenia wymaga, że Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego płatnika składek T. R..

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony E. M., w dniu 12.03.2013r., zawarł umowę o pracę na czas nieokreślony z T. R., w wymiarze pełnego etatu, na stanowisku kierowca-dostawca, za wynagrodzeniem 2800 zł brutto. (vide: k.8 ar. – umowa o pracę). Jednocześnie strony w ramach zawartej umowy ustaliły, iż do zakresu obowiązków pracowniczych ubezpieczonego należy robienie zakupów do cateringu, rozwożenie produktów do odbiorców, przyjmowanie zamówień od klientów, robienie listy zamówień poszczególnych artykułów, przyjmowanie gotówki od klientów. Ponadto ustalony został zakres uprawnień ubezpieczonego obejmujący podpisywanie faktur zakupowych oraz zamawianie i odbiór towaru. Ubezpieczony był odpowiedzialny za miłą i sprawną obsługę klientów, czystość samochodu oraz powierzone mienie i pieniądze (vide: k.9 ar. – zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności). Dodatkowo E. M. w dniu 12.03.2013r. złożył oświadczenie, iż został wstępnie przeszkolony przez T. R. z podstawowymi przepisami bhp oraz przepisami obowiązującymi na terenie zakładu pracy, jak też został przeszkolony na stanowisku pracy i zapoznał się z czynnikami środowiska pracy i ryzykiem zawodowym (vide: k.10 ar. – oświadczenie).

Następnie w dniu 19.03.2013r. płatnik składek T. R. zgłosił E. M. do ubezpieczenia społecznego. Od dnia 20.03.2013r. ubezpieczony przebywał na zwolnieniu lekarskim.

W związku z wpływem do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosku o wypłatę na rzecz E. M. zasiłku chorobowego za okres od dnia 14.05.2013r. do dnia 15.07.2013r. organ rentowy wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające w sprawie prawidłowości zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy w toku postępowania wezwał płatnika składek do złożenia wyjaśnień w sprawie, w tym do złożenia dowodów potwierdzających zatrudnienie i wykonywane przez ubezpieczonego czynności pracownicze w postaci zaświadczeń lekarskich, zaświadczenia ze szkolenia BHP, potwierdzenia zapłaty podatku, potwierdzenia wypłaty wynagrodzenia, materialne dowody potwierdzające wykonywanie pracy, umowę o pracę, zakres obowiązków, dokumenty potwierdzające kwalifikacje, CV, list motywacyjne itp. (vide: k.14 as. – zawiadomienie o wszczęciu postępowania)

W dniu 26.08.2013r. płatnik składek złożył do organu rentowego dokumenty w postaci umowy o pracę z dnia 12.03.2013r., zakresu obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności z dnia 12.03.2013r., oświadczenia E. M. z dnia 12.03.2013r., list płac za miesiąc marzec i kwiecień 2013r.. Ponadto płatnik składek na gruncie pisma datowanego na dzień 24.07.2013 złożył wyjaśnienia dotyczące zatrudnienia E. M., z których wynika, że ubezpieczony E. M. podejmując zatrudnienie nie przedłożył zaświadczenia lekarskiego dopuszczającego go do pracy. Jednocześnie nadzór nad pracownikiem sprawował osobiście płatnik składek. Pomiędzy płatnikiem składek a ubezpieczonym nie występuje stosunek pokrewieństwa ani powinowactwa. W trakcie niezdolności do pracy E. M. płatnik składek przejął częściowo jego obowiązki, jak też w ich wykonaniu pomagał płatnikowi składek jego syn. Jednocześnie z wyjaśnień płatnika wynika, że od 27.06.2013r. zatrudnił Kierownika ds. Cateringu, który przejął częściowo obowiązki E. M.. (vide: k.7 ar. wyjaśnienia płatnika składek T. R.).

Następnie organ rentowy po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego wydał w dniu 12.09.2013r. decyzję nr UBS/(...), którą stwierdził, że E. M. jako pracownik płatnika składek T. R. z tytułu tego zatrudnienia nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od 12.03.2013r. (vide: k.3 ar. – decyzja)

Od decyzji organu rentowego odwołanie złożył ubezpieczony E. M. inicjując tym samym postępowanie sądowe, w toku którego ubezpieczonemu oraz płatnikowi składek została doręczona odpowiedź na odwołanie organu rentowego wraz z pouczeniem o prawach i obowiązkach stron (vide: k. 8 i 9 as. oraz k.9a i 10 as. - zpo). Ponadto w dniu 13.02.2014r. płatnik składek oraz ubezpieczony zostali wezwani na termin rozprawy wyznaczony na dzień 22.05.2014r., jak też zostali dodatkowo pouczeni o przysługujących im prawach i obowiązkach (vide: k.12 i 13 as. oraz k.16 i 17 as. - zpo).

Zarówno ubezpieczony, jak też płatnik składek nie stawili się na wyznaczonym terminie rozprawy, a dodatkowo do dnia zamknięcia rozprawy nie złożyli żadnych wniosków dowodowych i nie zajęli stanowiska w sprawie (vide: k.18 as.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy i aktach rentowych. Zdaniem Sądu powyżej przytoczone dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Ustalenia poczynione przez Sąd na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach rentowych należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy albowiem strona odwołująca zarówno w toku postępowania administracyjnego, jak też postępowania sądowego nie kwestionowała ich prawdziwości lub wynikających z treści tych dokumentów okoliczności.

Sąd nie dał przy tym wiary okolicznościom wynikającym z dokumentów prywatnych w postaci umowy o pracę, zakresu obowiązków, oświadczenia z dnia 12.03.2013r., jak też listom płac za marzec i kwiecień 2013r.. W ocenie Sądu dokumenty sporządzone zostały jednoznacznie w celu obejścia przepisów prawa dla uzyskania nienależnego ubezpieczonemu świadczenia z FUS.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stanowił wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia.

Jedynie na marginesie Sąd wskazuje, że zarówno zainteresowany płatnik składek, jak też strona odwołująca byli szczegółowo pouczeni o przysługujących im prawach co do możliwości zgłaszania wniosków dowodowych w sprawie – jednak do zamknięcia rozprawy nie skorzystali z tego uprawnienia.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie zważył, co następuje:

Odwołanie E. M. od decyzji organu rentowego z dnia 12.09.2013r., znak: UBS/(...) jest niezasadne.

Na wstępie rozważań prawnych niniejszej sprawy Sąd Okręgowy wskazuje, iż „postępowanie sądowe w sprawach dotyczących ubezpieczenia rentowego wszczynane jest w rezultacie odwołania wniesionego przez ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ma więc ono charakter odwoławczy. Jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem - w aspekcie formalnym i materialnym - decyzji wydanej przez organ rentowy na wniosek ubezpieczonego lub z urzędu. Jest zatem postępowaniem kontrolnym. Badanie owej legalności decyzji i orzekanie o niej jest możliwe tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego oraz prawnego istniejącego w chwili wydawania decyzji . Mówiąc inaczej - o zasadności przyznania lub odmowy przyznania świadczenia decydują okoliczności istniejące w chwili ustalania do niego prawa. Postępowanie dowodowe przed sądem jest postępowaniem sprawdzającym, weryfikującym ustalenia dokonane przez organ rentowy...” (Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 20 maja 2004 roku, II UK 395/03, OSNAPiUS rok 2005, Nr 3, poz. 43.). Zdaniem Sądu Okręgowego przedmiotowe stanowisko Sądu Najwyższego pomimo faktu, iż odnosi się bezpośrednio do kwestii związanej z ubezpieczeniami rentowymi, to jednak na zasadzie analogii znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie, albowiem tezy tam zawarte stanowią normy uniwersalne dotyczące bezpośrednio problematyki odwołań od decyzji

organu rentowego. Ponadto stanowisko Sądu Najwyższego uwidacznia, że wiążący w sprawie jest stan prawny obowiązujący w chwili wydawania decyzji.

W aspekcie powyższego wyводу Sąd Okręgowy stwierdza, że naczelną kwestią sporną w niniejszym postępowaniu było rozstrzygnięcie czy ubezpieczony E. M. faktycznie od dnia 12.03.2013r. podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu.

W tym względzie zdaniem Sądu Okręgowego należy dokonać szczegółowej wykładni przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r, Nr 205 poz.1585 z późn. zm. aktualnie - Dz. U. z 2013, poz.1442). Zauważyć należy, że zgodnie z art.6 ust 1 pkt 1 ww. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9 (nie ma zastosowania w przedmiotowej sprawie), osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Ponadto w myśl art.13 pkt. 1 ww. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne w następujących okresach pracownicy - od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. Opierając się jedynie na powyższych zapisach ustawowych zauważyć należy, że nawiązanie przez ubezpieczonego E. M. stosunku pracy z T. R., skutkowało objęciem odwołującego ubezpieczeniem społecznym.

Jednakże z uwagi na charakter decyzji organu rentowego, w zakresie niniejszej sprawy ustalenia wymagało czy faktycznie wyczerpana została dyspozycja art.83 § 1 k.c., zgodnie z którym nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności. Tym samym organ rentowy podważył w trybie postępowania administracyjnego zasadność objęcia ubezpieczonego ubezpieczeniem społecznym wskazując, iż umowa o pracę zawarta pomiędzy stronami w dniu 12.03.2013r. zawarta została pozornie w celu obejścia przepisów prawa (tj. w swojej istocie nawiązanie stosunku pracy zmierzało tylko do uzyskania przez odwołującego zabezpieczenia z tytułu ubezpieczenia społecznego). W związku z powyższym Sąd Okręgowy w toku postępowania musiał ustalić ponad wszelką wątpliwość czy umowa o pracę zawarta pomiędzy ubezpieczonym a płatnikiem składek zmierzała do obejścia przepisów prawa oraz czy doszło do pozornego zawarcia umowy o pracę.

Sąd Okręgowy odnosząc się w pierwszej kolejności do elementu dotyczącego pozorności umowy o pracę zauważa, iż w tym aspekcie odwołać się należy do słusznego stanowiska Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 roku (wyrok - sygn. akt I UK 43/09), w myśl którego pozornosc umowy o pracę (art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p.) ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę. W każdym przypadku decydujące znaczenie ma treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania. Dokonując analizy niniejszej sprawy przez pryzmat powołanego orzeczenia Sądu Najwyższego, zauważyć należy, że istotne dla sprawy było ustalenie czy faktycznie była świadczona praca w związku z umową zawartą pomiędzy ubezpieczonym a płatnikiem składek oraz czy umowa ta miała charakter umowy o pracę. Oceniając powyższe kwestie Sąd w oparciu o znajdujący się w aktach materiał dowodowy stwierdził, że umowa zawarta pomiędzy stronami jest pozorna. Zauważyć bowiem należy, że ze złożonych, przez płatnika składek, do akt rentowych dokumentów oraz wyjaśnień nie wynika okoliczność faktycznego wykonywania pracy przez odwołującego. Sąd wskazuje, że zgodnie z treścią umowy o pracę ubezpieczony rozpoczął pracę w dniu 12.03.2013r. i pracował do dnia 19.03.2013r. (od dnia 20.03.2013r. – ubezpieczony przebywał na zwolnieniu lekarskim), jednak okoliczność ta nie została w żaden sposób wykazana. W szczególności Sąd zważył, że płatnik składek nie przedstawił w toku postępowania sądowego, jak też w toku postępowania przed ZUS dokumentów świadczących o wykonywaniu jakichkolwiek czynności przez ubezpieczonego. Wprawdzie płatnik złożył dokumenty w postaci umowy o pracę, jak też zakres obowiązków ubezpieczonego to jednak dokumenty te samoistnie nie dają podstawy do uznania, że praca była faktycznie świadczona. Sąd zaznacza przy tym, że z zakresu obowiązków ubezpieczonego wynika wprost, że miał on między innymi dokonywać zakupów produktów, przyjmować gotówkę od klientów, przyjmować zamówienia od klientów itp. – to jednak z dokumentów znajdujących się w sprawie wynika, że ubezpieczony w okresie od 12.03.2013r. do 19.03.2013r. nie wykonał żadnego z należących do niego obowiązków. Sąd jest zdania, iż w przypadku faktycznego wykonywania pracy płatnik składek byłby w posiadaniu dokumentów, które w ramach pracy zostałyby wygenerowane przez ubezpieczonego chociażby w postaci dokumentów kasowych, czy podpisanych

przez ubezpieczonego faktur zakupowych. Dodatkowo płatnik nie przedstawił dokumentów, z których wynikałoby, że faktycznie powierzył ubezpieczonemu jakiegokolwiek pieniądze chociażby do rozliczeń z klientami, a nawet nie wykazał, że w ramach zatrudnienia ubezpieczonego prowadził listę obecności pracownika w pracy.

Zauważyć należy, że w myśl art.22 § 1 k.p. - przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Sąd zważył, że w niniejszej sprawie w/w przesłanki nie zostały przez odwołującego wykazane.

Dodatkowo dokonując analizy przesłanek, którymi kierował się ZUS przy ustalaniu kwestii fikcyjności umowy o pracę z dnia 12.03.2013r., Sąd Okręgowy zauważył, że argumenty wskazywane przez organ rentowy w treści decyzji z dnia 12.09.2013r. zasługują na pełne uwzględnienie. Przede wszystkim tezy organu rentowego zostały szczegółowo poparte okolicznościami faktycznymi, a tym samym w ocenie Sądu decyzja ZUS odpowiada prawu.

Sąd zważył również, że zgodnie z normami generalnymi statuowanymi przede wszystkim przez art. 6 Kodeksu cywilnego oraz przez art. 232 Kodeksu postępowania cywilnego – strona postępowania obowiązana jest udowodnić wszystkie swoje twierdzenia zgłaszane przez nią w sprawie. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2001r. (w sprawie I PKN 660/00) samo twierdzenie strony nie jest dowodem, a twierdzenie dotyczące istotnej dla sprawy okoliczności (art. 227 k.p.c.) powinno być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą. Natomiast zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 kwietnia 2006r. (w sprawie sygn. akt III AUa 35/06) przedmiotem postępowania dowodowego są fakty mające istotne znaczenie dla merytorycznej oceny dochodzonego roszczenia.

Sąd opierając się na powyższym w niniejszej sprawie miał również na uwadze, że postępowanie dotyczące odwołań ubezpieczonych od decyzji organu rentowego ma odformalizowany charakter to jednak trudno było uznać, że odwołanie ubezpieczonego faktycznie daje podstawę do zmiany decyzji ZUS. Ubezpieczony na gruncie odwołania poza lakonicznym stanowiskiem nie przedstawił jakiegokolwiek argumentu lub dowodu wskazującego na wadę decyzji organu rentowego, a tym samym nie udowodnił w trybie art.6 k.p.c. zasadności odwołania. Sąd zaznacza przy tym, że nie chodziło o to aby ubezpieczony na gruncie odwołania koniecznie powoływał się na tezy doktryny czy orzecznictwa ale aby rzetelnie i jasno przedstawił swoje stanowisko w sprawie. Sąd wprawdzie nie kwestionuje skuteczności wniesienia odwołania to jednak jego następcza ocena w zakresie merytorycznym prowadzi wyłącznie do jego oddalenia.

Z tych właśnie względów Sąd Okręgowy w oparciu o materiał dowodowy zebrany w przedmiotowej sprawie, po przeprowadzeniu postępowania sądowego zgodnie z powołanymi powyżej przepisami, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.